

142

O, skambink per amžius vaikams Lietuvos,
Kad laisvės nevertas, kas negina jos.

LAISVĖS VARPAS

Nr 125 1947XI.15
JUNGTINĖS KĖSTUČIO APYGARDOS ORGANAS

Kariuomenės šventę minint

Lapkričio dvidešimt trečioji—Lietuvos kariuomenės šventė. Kartu tai ir visos tautos šventė, nes kariuomenė—tai mokykla, rengianti tautą ginti savo krašto. Laisvę ir Nepriklausomybę. Kariuomenė—tai tautos kardas. Šiame atominės energijos ir atominio karo amžiuje kiekvienas darbingas tautietis laikomas kariu ir atlieka visus, jam pavedamus, turinčius krašto gynyba reikšmės, darbus bei uždavinius.

Mūsų kariuomenės šventės data sutampa su jos, dar jaunutės, bet didvyriškos, garbingais Radviliškio (1919 m.) ir Širvintų—Giedraičių (1920 m.) kautynių laimėjimais. Ši šventė primena tą laiką, kai raudonoji Rytų pabaisa, jau spėjusi užgrobti du trečdalius mūsų Tėvynės, jaunų, neprityrusių, menkai ap rūpintų ir dar menkliau ginkluotų mūsų savanorių su perkūnais buvo išgrūsta toli už mūsų valstybės sienų—į uždauguv ir ten priversta pasirašyti gėdingas ir labai nepalankias jai paliaubų, o vėliau ir taikos sutarties, sąlygas. Ta šventė gražina mus mintimis į pilnų skaidraus patriotinio užsidegimo, didvyriško pasiaukojimo intikras tautinės vienybės 1919—tuosius ir 1920—tuosius metus. Tai metai Lietuvos prisikėlimo iš daugiau kaip šimtmetį trukusios vergijos. Tai—metai kovų ir mirtinų pavojų. Kančių ir aukų metai... Tai, pagaliau, pergalės metai!

Kas davė mums šią pergalę? Gal palankiai susidėjusios aplinkybės, užsienių valstybių pagalba, atsitiktinumas? Ne. Pergalė—ne atsitiktinumo ar laimės vaikas. Pergalė perka ma milžiniškomis, ilgai trunkančiomis pastangomis; ji perka ma aukomis ir pasišventimu.

Mažvydas ir Donelaitis, Daukantas, Valančius ir Baranovskas, Basanavičius ir Kudirka, Vydūnas ir Jankus, Vileišis ir Maironis, Juozapavičius ir Lukšys, garbingieji knygnešiai - Sibiro tremtiniai ir mūsų narsieji savanoriai, visi pasišventėliai, pasiukojėliai ir idealistai lietuvių - štai tie pasakų kunigaikščiai - riteriai, ilgai ir sunkiai nešę ir parnešę mūsų tautai Pergalę ir Laisvę. Tai ne užsienio auksu ir ginklais pertekę ponai, tai ne mūsų išsigimę bojorai ir didikai. Mums Pergalę parnešė vyžatų muzikų - baudžiauninkų vaikai, naginėti knygnešiai ir basi savanoriai. Jie nesuteršti svetimųjų vėjų atnešto purvo ir dulkiu iš amžių glūdimos paveldėję garbingo, drąsaus ir tvirtavaliio lietuvių būdą, giliai religingi ir siekią aukštų idealų - ne esminės naudos dei garbės, - jie statė ir postatė nepriklausomą Lietuvą.

Atstatytos nepriklausomos Lietuvos valstybės gyvavimo metai prabėgo kaip viena diena - stengiantis garbingą mūsų tautą, išsivadavusią iš ilgai trukusios Rytų satrapų kūno ir dvasios vergijos, vėl grąžinti į krikščioniškosios Vakarų kultūros tautų bendruomenę, stengiantis atstatyti ir padaryti Didžiojo karo ir šimtmečių vergijos suskurdintą mūsų kraštą. Netikslu ir neteisinga būtų tvirtinti, kad visa, kas šiame laikotarpyje buvo sukurta, padaryta ar nuveikta, būtų buvę geriausia, kas galima buvo padaryti. Tačiau, kad ir darydami klaidos bei netikslumus (dažniausiai viena dėl savo neprityrimo valstybės tvarkymo darbe), mes vis tik sparčiais žingsniais žengėme pirmyn į šviesesnį ir gražesnį rytą.

Negalima nutylėti, kad nepriklausomoje Lietuvoje būta ir savanaudžio, išnaudojančio savo padėtį bei įtaką egoistiniams tikslams, parazitiško, tiesioginiai bei netiesioginiai sąmoningai trukdančio ir kenkiančio mūsų reikalams elemento; būta pernelyg didelės svetimųjų įtakos, kvailo bezdžioniavimo ir biauraus sumiesčionėjimo (suburžuazėjimo), - bet apie visa tai ne vieta čia šiandien kalbėti.

II-sis pasaulinis karas, sudaręs visas galimybes pilnai pasireikšti mūsų kaimynų - Rusijos ir Vokietijos - primitiviausiems gyvuliškai-plėšikiškiems instinktams, sutrukdė mūsų valstybės ramų, kūrybinį darbą ir atnešė mums naujų, dar iki šiol nematytų sunkumų ne tik materialinėje, bet ir dvasinėje srityje [kiek šiaudadū šių bei silpnavalių nuriedėjo pataikūno bei išdaviko šuntakiais]. Valdžios, garbės ir erdvės ištroškę, abu grobuonys, lyg susitarę,

143

vos Vyriausybės pareigas ir daugumos užsienių valstybių yra pripažinta teisėta Lietuvos Vyriausybė. Lietuvos kariuomenės (laikinei kartu ir viešojo daugumo organų) pareigas garbingai vykdo mūsų pasiryžėliai-narsieji partizanai. Jų parodyti ir šiandien rodomi pasiaukojimo, drąsos ir savęs atsižadėjimo nemirtingi pavyzdžiai prilygsta Termopilų bei Pilėnų gynėjų didvyriškiems žygiams. Tie kilnūs ir kuklūs Lietuvos sakalai per amžius švitės būsimosioms mūsų tautos ir viso pasaulio kartoms Dariaus ir Girėno spinduiais.

Stovime ant Nepriklausomybės slenksčio. Tėčiau nebūkime lengvabūdžiai entuziastai, nebūkime ura-patriotai. Iš anksto galime pasakyti, kad prieš akis-urkį kova. Ji gali pareikauti iš mūsų partizanų ir visos tautos daugiau aukų, negu per visą ikišiolinį kovų laikotarpį. Tad juo labiau telkime esamas organizuotas jėgas, įjunkime į kovą naujų, tikrai patikimų, drausmingų ir veiklių jėgų. Artėjanti kova neturi mūsų gąsdinti. Bailiai, slopukai - ir toliau telindi savo užpečkius. Neleiskime jiems teršti mūsų gretas. Lietuvai laisvę teiskovos savo darbais, ne žodžiais, citiną laisvės kovotojams statomus reikalavimus lietuviai ir lietuvės.

Pasaulio horizontai bolševizmui niukiasi, mums—bleivosi. Būkime verti sąmoningos tautos ir sąmoningų lietuvių vardo! Būkime verti laisvės ryto ir laivo, nepriklausomo gyvenimo! Smūgiai, aukos ir nepasisekimai tenegąsdina mūsų, teneveda į nusiminimą, apatiją. Drauge su tautos atgimimo dainium, visi lietuviai tarkime vienas kitam:

Petys gi į petį, na, vyrai, kas gali,
Sustoję į darbą už mylimą šalį,
Prielkime L i e t u v ą mūsų!

Garbė didvyriams, žuvusiems ir žūstantiems dėl Tėvynės laisvės, ir garbė Tėvynei, pagimdžiusiai sūnų ir dūkrų—milžinų, nesibijančių dėl jos laisvės kentėti ir mirti!

Tarptautinės padėties apžvalga

Ginkluoto susirėmimo išvakarėse, kurias, kaip paprastai, lydi baimės laikotarpis su beviltiškais bandymais nukreipti

kruvinąjį taurę, atrodo, eina jau prie galo. Tai patvirtina
 jau ir tie, kurie bijojo net prasitarti apie karą. Pav., šveica-
 rų radijas, išnagrinęs tarptautinę būklę ir ypač politinę rai-
 dą Rytų Europoje, prieina išvados, kad taikos išlaikymas da-
 rosi nebeįmanomas (XI.7). Dabar nebestatomas klausimas
 bus ar nebus karas, bet spėliojamas jo artėjimo greitis: atei-
 na, atėję, kitiems gi jis jau atūžia. Prie pastarųjų priklauso
 patys rusai. Staiga įsitikinę, jog karas čia pat, jie karštingis-
 kai metėsi politiškai «tvarkyti» savo užnugarį, lokio grubumu
 laužydami ten visa, kas karo metu jiems galėtų sudaryti pa-
 vojų. Jie šiurkščiausiu būdu ėmė naikinti komunistams prie-
 šingas sroves ir partijas. Pradėję nuo Bulgarijos (Petkovas),
 per Rumuniją (Maniu), Vengriją (Kovač, Pfeiferis) ir Lenkiją
 (Mikolaičikas) pasiekė Čekoslovakiją, kurioje ligi šiol dirgy-
 vavo demokratinė santvarka. Visur priešišky partijų vadams
 ir veikėjams iškeliama politinė byla, vienodas savo kaltini-
 mois ir eiga. Tai pakartojimas prieškarinių bylų prieš troc-
 kininkus. Dargi teisminis šnekalas tas pats: šnipinėjimas užsieniui
 reikimas sąmokslų bei užsienio įsikišimo. Šie teismai, tikriaus-
 teismų karikatūros, išsaukė pasitraukimus iš savo tėvyinės visos
 eilės tų, kuriems grėse pavojus padaryti bolševikinio «tei-
 sėjimo». Lenkų ūkininkų partijos vado Mikolaičiko pabėgi-
 mas buvo tikrai drama škar. Kurį laiką buvo abejojama, ar iš
 viso pavyko jam pabėgti. An kartais ta žinia nėra pramanyta
 apgaulė patogiau nusi ratyti Mikolaičiko bėgimo teisminių komi-
 tjetų galabijant paprastai, bolševikiškai, kaip kad kasdien da-
 roma Lietuvoje. Bet pagaliau Mikolaičikas atsirado Londone
 (XI.3). Kokią didelę reikšmę anglai suteikė jo atvykimui, gali-
 ma spręsti iš ovacijų parlamente, kai Spikeris, pertaukdamas
 posėdį, apie įvykį pranešė Žemųjė Rūmų nariams. Visa spau-
 da ir radijas išsamiai aiškina Mikolaičiko ir kitų pabėgėlių pra-
 nešimus apie baisius persekiojimus komunistų valdomose šaly-
 se, kur paskutinės demokratinės laisvių liekanos baigiamos pri-
 girdyti kraujo klanuose (XI.4). Šimteriopai ardi Mikolaičiko tvir-
 tinimas, jog piktadarystės daromos tų, kurie per laisvus rinki-
 mus negautų nei 5% balsų (XI.5). Dėl šių įvykių dabar cūtrio-
 ginčijamasi demokratinėse šalių parlamentuose. Anglų Žemuo-
 siuose Rūmuose la baristas Be bėgnas dar ligi šiol nebūtu aštru-
 mo populė Zliakų [komunistams palankų] parlamento a s o / q],

144630

kuris bandė pateisinti kai kuriuos rusų veiksmus. Atstovas Var-
sitaras siūlė net nutraukti visus santykius pirmoje eilėje su ru-
sų sąjungininkais, tačiau valdžios atstovas išaiškino, jog di-
plomatiniui santykiui palaikomi ne tiek iš mandagumo ar no-
ro pagerbti to neužsitarraujančias santvarkas, kiek grytai rei-
kalo žymėjimais: esą, kitaip dar mažiau būtų žinoma, kas da-
rosi už geležinės uždangos, be to, net ir labiausiai įžūlios
valdžios vis šio to privengiančios, kai ten esama užsienio diplo-
matinių agentūrų [XI.6]. Iš viso, bolševikų siuntėjimas piešio-
mas kaip baisus perspėjimas visai žmonijai ir kviečiama ri-
kiuoti gresiančiam pavojui atremti. Gen. de Golis stačiai ir
ctvirai reikalauja stoti išvien su Amerika prieš Sov. Sąjungą, nu-
stumiant ją kuo toliau į rytus ir sukuriant ekonominį bei kul-
tūrinį vienetą, taip vadinamą «Atlanto zona» (XI.10). Žodžiu,
šiuo metu apie bolševikus pasaulis taip kalba ir rašo, kaip
mes ant savo kailio esame patyrę. Tačiau tūlas paąrįstai ga-
li paklausti, kodėl taip ilgai buvo dėsiamą ir leidžiamą nie-
ku neprasikaltuslas tautas žudyti, paneigiant pagrindines žmo-
gaus teises bei iški'mingai paskelbtas laisves, laužant laisvai
pasirašytus pasižadėjimus ir sutartis? Nebandytume čia nieko
teisinti, tačiau kilmiau yra ir reka'tinti, ypač dabar, kai mus
pasiekė DIDŽIOJI ŽINIA, jog mūsų kruvini kentėjimai nenu-
ėjo veltui. Amerikos radijas pranešė, kad Lietuvos nepapras-
tas pasiuntinys ir įgaliotas ministras Jungtinėse Amerikos
Valstybėse Žadeikis įteikė Sov. Nacijų Sek-
retariatui Lietuvos krikščionių demokra-
ty partijos lyderio Krupavičiaus pasira-
šytą skundą, kuriame konkrečiais faktais išdėstomi ru-
sų daromi nusikaltimai prieš žmoniškumą „toje Europos srity-
je, kuri anksčiau buvo vadinama Lietuva, šiuo metu – LTSR.“
Suvienytųjų Nacijų Sekretariatas skundą priėmė, padau-
gino ir įteikė kiekvienam SN nariui. Ma-
noma, kad šis skundas bus svarstomas
gruodžio mėnesį (XI.6). Lietuvai tai yra lemiamos
reikšnės įvykis, nors, paviršutiniškai žiūrint, gali rodytis, lyg
būtų įdėtas į per siaurus rėmus. Kodėl ne visas Papaltijys?
Kodėl rusų nusikaltimai, bet ne iškart Lietuvos nepriklauso-
mybė? Mums gi atrodo, kad nėra esminis klausimas, kaip
pagauti žvėrį – už ragų ar už uodegos. Svarbu, kad jis bū-

tų pagautas. Apytikriai galima spėti, kaip vystysis skundo eiga. Rusai, greičiausiai, bandys neprileisti prie bylos svarstymo, motyvuodami Sov. Sąjungos suverenumo pažeidimu. Tada iškils Lietuvos suverenumo klausimas ir klausimas, ar rusai turi teisę savintis to suverenumo sargybinio vaidmenį. Kaip į tai žiūri demokratinės šalys, mes jau žinome, bet ypač ryškiai tai buvo pabrėžta anglų Žemuosiuose Rūmuose (XI.1). Vienas atstovas užklausė anglų vyriausybę dėl Pabaltijo valstybių investicijų bei skolų, esamų Didž. Britanijoje: su kuo, būtent, reikia tartis tiems klausimams sureguliuoti? Gal su rusais, tuos kraštus okupavusiais? Valdžios atstovo atsakymas buvo visai aiškus. Tarptautinės teisės požiūriu rusų valdžia Lietuvoje, Latvijoje bei Estijoje nėra teisėta, ji dar nėra niekieno pripažinta. Todėl klausimais, kurie liečia Pabaltijo kraštus, jų investicijas ar skolas, iki tų kraštų likimas nebus išspręstas tarptautiniu mastu, su Rusijos vyriausybe, negali būti tariamasi [11.1]. Kad po to šešias dienas vėliau Lietuvos atstovas JAV įteikė skundą SN, tai nėra pripažintasis įvykis, bet anglosaksų tarptautinio plano nuoseklus vykdymas. Naivu būtų manyti, kad laisvėje esantieji lietuviai iki šiol būtų miegoję ir tik po pustrėčių metų įteikė skundą SN—joms. Iš tikrųjų tik dabar atleistas stabdis tos sudėtingos politinės mašinos, kai piterendo tam Likas, lemiamų veiksmų laikas. Karo gūvaiksmų demokratijos nepradės, kol nebus suvestas kaltinimų balansas. Kai rusai šūkauja ir kaltina angloamerikiečius karo prieš Sov. Sąjungą rengimu, nepataikdami įtikinančių faktų, rusų priešai remiasi vien faktais, saltai juos įrodydami. To paseknėja visų esamų ir būsimų negerovių bei nelaimių, netgi karo, kaltininkais turi likti rusai. JAV vyriausybės deklaracija, paskelbta XI.4 d., papunkčiui kaltina Sov. Sąjungą dėl Jaltos, Potsdamo, Maskvos ir kt. pokarinių sutarčių laužymo bei nepildymo, dėl pokarinio sabotavimo atkarimo, dėl SNO veiklos paralizavimo, dėl demokratijos paneigimo ir t.t. Kai anksčiau šitokie kaltinimai buvo adresuojami Bulgarijai, Rumunijai, Jugoslavijai ar Lenkijai, tai tuo buvo bandoma perspėti Sov. Sąjungą arba ją išpaikinti tiek, kad ji pati susirašytų kaltinamąjį aktą tolimesniais nusikaltimais. Parkovo nužudymas ypač ryškiai rodo Kremliu apjakiimą. Senatorius Džais, galimas respublikonų kandidatas į JAV

144a
145a

prezidentus, kritikuodamas Sov. Sąjungos politiką pareiškė, kad Sov. Sąjunga kartoja istorines tironų klaidas, ypač kaizerio bei Hitlerio, ir perspėja dėl neišvengiamų to pasekmių (11.6). Buv. JAV užs. reik. min. Birnsas prabilo visai čerčiliškai. Savo atsiminimų knygoje, pavadintoje «Kalbėkim atvirai» jis kaltinimus prieš Rusiją tiesiog sukodifikavo. Bet tikrai žiauriai Sov. Sąjunga liko perspėta paskutinėje Birns'o kalboje: «JAV dar sieks susitarimo taikiu būdu, tačiau, jei tai nepavyktų, tai atsakomybė už tai nekris ant amerikiečių.» — baigė Birnsas (11.6). Iš šitų ir kitų pareiškimų mes galime padaryti vieną išvadą: visi pasirengimai prieš Sov. Sąjungą baigti, dabar gi vyksta naujojo karo kaltininkės krikštynos, nes po Niurnbergo teismo niekas nebeišdrįs be šitų «iškilmių» pradėti karo. Iš čia išeina gerokai delsimo ir visi politiniai skrupuliai. Rusai tai galop pamatė, bet, kaip paprastai, vėlai. Jie nebežino, ką bedaryti. Grąsinimai ir glostymai maišosi isteriškoje pavidavėje. Molotovo kalba spalio revoliucijos proga — ryškus to pavyzdys. Pajutęs jog pats šakte įėjo į Niurnbergo teisenos kaltinimų rėmus, Kremlius Molotovo lūpomis griebiasi paskutiniosios grąsinimo priemonės: urbi et orbi, klegant 20 min. Užsitęsiarčiomis ovacijomis, pareiškiama, esą Rusija atominės bombos paslaptį seniai jau žinanti, suprask, šitų «žaisliukų» jau turinti. Šalia šio išpuoslo grąsinimo čia pat pataria buržuazijai nesisi Sov. Sąjungos, jei nori ilgiau pagyventi, nes su komunizmu kapitalizmas galys net bičiuliuotis, kaip tas karas su Hitleriu parodęs. Bet vietoj išgąsčio, susilaukta iš «buržujų» pusės tik pašaipos. Iš Amerikos, pav., jau sekančią dieną atėjo patarimas negrąsinti atomine bomba, nes rusai jos dar neturi pagaminę, gi jai nori tikrai išgąsdinti Ameriką, tai tegul pagalboms reikalingoms tautoms duoda tiek ir tiek milijardų pinigais, tiek ir tiek milijonų tonų grūdų ir t.t. Šitokiu keliu eidama, Rusija tikrai gali sulaikyti tą Amerikos ekspansiją, dėl kurios ji tiek siejosi. Tuo tarpu Amerika tikisi, kad p. Molotovas paaiškins, kodėl tautos kreipiasi dėl pagalbos ne į tariamą jų užtarėją Sov. Sąjungą, bet į «grobuoniškąsias» JAV? Anglų radijo komentatorius Freizeris mano, kad Molotovo kalba iššauks priešingas pasekmes, kaip kad Maskva tikėjosi. Į grąsinimus JAV atsakysiančios pagreitindamos Trumeno — Maršalo plano vyk-

dymą. Molotovo teigimas, esą Bolševizmas ir kapitalizmas gali sugyventi, nėra reikšmingas, kadangi bendrai jo kalbos turinys atitinka Ždanovo pareiškimą, padarytą Varšuvoje įkuriant Kominterną. Molotovas tik patvirtina jau dabar visiems aiškų faktą, jog Sov. Rusija ir Kominternas yra vienas ir tas pat. Freizeris kin ba prie Molotovo tvirtinimą, kad Sov. Sąj. nugalėsima Hitlerį, išgelbėjusi mažesniųjų tautų nepriklausomybę ir civilizaciją. Ar re rusi nuo 1939 iki 1941 m. kolicija ir kulturo Anglij, ku j grebuciu iš sumetin cis, eiq, užpuolusi «nelcis» Vokietija? Ar ie rusų kultūra oš rėka bėsiu nis tai palieku sprestu rusų dūpuclams tautams ir rusų zona je gyverant ems vėk cčems" (11.8). Ir iš tikro, po Molotovo kalbos nuotailos prieš sovietus tiek sustipėjo, kad Harriaro komisija ilgai dėsusi gelutinai pasisulyti dėl Trumano — Maršalo plano, staico priėmė teigiamą rezoliuciją, būtent: Ameri ka Europai suteikia 17 milijardų dolerių. Gerda dclis šics milžiniškos sumos suteikimo be atsilaitymo, tik vykdamas prižiūrimas JAV valdininkų. Rezoliucija pabrėžia, jog tai yra Amerikos praktiškas atsilaitymas grebuciu iš em komunizmui (XI 9). Kiek vėlicu nin Harriaro bendrine abicių parla mento rūmų komisijų posėdyje padarė papildomą pranešimą iš kurio neliesioginiai išykeja tolimesni JAV tikslai, būtent: Amerika turėti numatyti dar papildomas išlaidas padėti tams Rytų Europos tautoms ir valstybėms, kurios cletyje bus išva duotos iš rusų viešpatavimo. [XI. 4].

Grįžtant prie mūsų valstybės reikalo, mes turime pasakyti, kad Lietuvos skundui medžiagą suteikė aktyvus tautos priešintis rusiškajm grebuciu. Be didvyriškų žygių lietuvių tautos sūnų ir dukterų, išgelbėjusių ne tik mūsų tautos garbę, bet ir pastaciusių tvirtą pamatą mūsų rytdienos laisvei bei nepriklausomybei, ir kitų Pabaltijo tautų klausimas negalėtų betarpiškai iškilti. Dabar gi automatiškai turės būti svarstoma rusų «teisė» taip pat į Latvijos ir Estijos suverenumą. Mūsų partizanai ir partiznės savo ryžtingumu, drąsa, pasiaukojimu ir kraujo aukomis pastatė sau nebe rankomis padaromą paminklą. Jų žygdarbiams pavyzdžio ieškoti tenka grįžti ne į pirmosios nepriklausomybės avanorių, bet į kunigaikščio Margio laikotarpi. (Red. pastaba. Tai pažiūra stebėtoje — apžvalgininko. Patys partizanai nėra linkę į savęs garbinimą, ta-

146 adn.

čiau jie didžiūojasi, kad tauta juos taip įvertina). Per didvyriškuosius lietuvių tautos sūnus ir dukteris mes seniamė stiprybę jau ir iš dabarties. Duota mums tai, ko labiausiai trūko. Rytdienos Lietuva mums jau ne vien istorinė sąvoka, bet konkreči, apčiuopiama RESPUBLICA, kurioje kiekvienas miškelis, kaimas, upelis ir takelis Golgotos kančiomis pašventintas, todėl neužmirštamasis ir amžinai brangus.

Ivairios užsienio žinios

X.24. Bulgarijos atstovas Šveicarijoje iš savo pareigų pasistatydino, pareikšdamas, kad bendradarbiauti su tokia vyriausybe, kokia šiandien Bulgarijoje yra, jis negalys. Pasak jo, dabartinė Bulgarijos vyriausybė, jau neimant dėmesio visiškos jos priklausomybės nuo Kremliaus, įvedė tokią santvarką kuri prieštaraujanti bent kiek sveiko žmogaus galvosenai. Vietoj laikraščiuose skelbiamų laisvių vyksta ištiesiniai areštai. Neseniai nužudytas opozicijos vadas Petkovas, dabar vėl areštuotas žymus generolas, kurį atstovas pažįstas kaip gerą ir ištikimą Bulgarijos sūnų. (Red. prieraišas: Šis atstovo žingsnis rodo, kad sveikai galvoja žmonės jau numato, kaip išsprends konfliktas tarp JAV ir Sov. Sąjungos, ir laiku pasitraukia, nenorėdami būti visų nusikaltimų dalyviais).

Užsienio, ypač anglų ir amerikiečių, spauda pranašauja kad per būsimuosius rinkimus į Prancūzijos parlamentą de Gollis partija (Prancūzų tautos susivienijimas) laimės lemiamą daugumą, kad de Gollis taps Prancūzijos prezidentu arba ministru pirmininku. [Jeit tie pranašavimai įsipildys—ir Prancūzijoje «draugams» bus riesta. Red.]

Vienas šveicarų dienraštis rašo: «Karas neišvengiamas. Karas bus. Labai svarbu, kad jis įvyktų kaip galima greičiau.» Įrodinėja, kad kelio atgal nebėra, kad visi tiltai susprogdinti. Prie to prisidėjęs ir karą žymiai priartinęs Kominternas įsteigimas. Tas pats laikraštis, nagrinėdamas Kominternas įkurtuvėse padarytą Ždanovo pareiškimą, tą jo vietą, kur Ždanovas pabrėžė, kad komunistai, esą, galį sugyventi ir bendradarbiauti su visomis partijomis, pavadino melu. (Džiugu, kad ir užsienis pradėjo skirti grūdus nuo pelų.

Atrėdo, kad komunistai griežt turės sužeginti visas savo išleistąsias knygeles, kuriose jie aiškiai ir atvirai yra pareiškę: «Komunistų partija valstybės viduje negali pakęsti jokių kitų partijų.» (Ariėja oška prie liepto galo. Red.)

Gen. Franko įteikė protesto notą Bevinui, kodėl jis davė sutikimą dviems socialistų partijos lyderiams, Franko iš Ispanijos ištremtiems, įvažiuoti į Angliją. Ta žinutė reikšminga tuo, kad ji rodo Franką atkuntant ir į tarptautinę areną išeinant. Kusai jo nesumurgdė.

Vienas komunistinės Čekoslovakijos vyriausybės narys viešai pasisakė, kad Čekoslovakija turi jungtis su Vakarais ir prie jų glaustis; kad Čekoslovakija turi laikytis tokios politikos, kokios Anglija laikėsi II mē pasauliniame kare. Taip padaryti pats laikas esąs dabar. Netrukus būsią vėlu.

Amerikiečiai pasisakė, kad nuo šiol Vokietijoje neturės paliktas nė vienos fabrikas, net ir grynai karo pramonės reikalingas dirbąs; kad toliau bus sujungtos visos trys vakarinės Vokietijos zonos (okupuotos amerikiečių, anglų ir prancūzų), berusų okupuotos, ir sukurta centrinė Vokietijos vyriausybė. (Tikslas aiškus — nauji talkininkai III mē pasauliniame kare).

X.25. 6 val. ryto Trumanas pasakė kalbą į amerikiečių tautą. Jis pareiškė, kad XI. 17 sauksiąs ypatingą kongreso posėdį, apsvaistyti ir priimti Maršalo planą dėl pagalbos Europai ir pasitarti bei numatyti, kaip išvengti grėsiencios Amerikai infliacijos. Toliau jis pareiškė, kad Amerikos užsienio politika reikalaujanti greit ir neatidėliojant suteikti pagalbą Europai, nes suvargusioje ir auskurdusioje Europoje galis įvykti toks chaosas, kad vėliau is viso ten nebeįmanoma būtų atstatyti tvarką. Rūmniausia turi būti aprūpintos Prancūzija ir Italija. Toliau jis pabrėžė, kad Amerika is Europos nieko nenori ir nereikalauja. Jos tikslas ir siekiai — kad ne tik kiekviena Europos tauta taptų laisva, bet kad ir paskiras žmogus pajustų, jog jis yra tikrai laisvas. Maršalo plano įgyvendinimą ir toliau dėsiant Europos tautos, esą, nustosiančios vilties. Prezidentas baigė: «Aš tikiu, kad Dievas ir amerikiečių tauta man padės!»

Kodėl taip skubinama įgyvendinti Maršalo planą? Tai daroma trimis sumetimais: 1) jį greičiau įgyvendinti ragina grįžę is kelionės po Europą 9 senato nariai, kurie, matyt, savo akimis įsitikino, į kokią bedugnę rieda Europa ir kur ji nueitų, jei

147a
pašalpos negavusi ir ekonomiškai nesustiprėjusi būtų palikta savo likimui. Visiems ne paslaptis, kad kur skurdas ten geriausia dirva bolševikams ir utėlėms. 2) jį įgyvendinti skatina Kominternas ir 3) 16 v. lstybių priimti nutarimai po to, kai Kleito tas pirmuosius nutarimus peržiūrėjo ir juos ištaisė.

Všimoje planas bus svarstomas š. mėn. 17 dieną. Tam tikslui Trumanas prieš laiką, t. y. senato nariams atostogų nebaisus, šaukia specialų, kaip jis pats pavadino, istorinį posėdį. Dėl to, jis paraiškė, kad besiklostą reikalai Europoje verčia jį imtis ypatingų priemonių, nes toliau laukti esą nebegalima.

SN politiniame komiteje buvo svarstoma Višinskio pateikta rezoliucija dėl uždraudimo spaudos, kurstančios III-čią pasaulinį karą. Šiuo reikalu plačiai kalbėjo anglų atsiövas Makneilas. Jis pabrėžė, kad Višinskis savo kalbomis tik nuodijęs atmosferą, kad komunistams visi tie, kurių galvasena skirtinga nuo jų galvosenos—fašistai, karo kurstytoriai, reakcionieriai ir t. t. savęs jie nematą. Klausia: „ar ne komunistai 1940 m. buvo sudarę su vokiečiais karo sutartį, nukreiptą prieš Prancūziją ir Angliją? Kodėl jie to nesako? Ar jie tokiu atveju nekuršė karo“ (Kas padėjo vokiečiams sužlugdyti Lenkiją? Kas pasinaudojo karo aplinkybėmis padidinti «plačiosios tėvynės» sienas Suomijos, Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Rumunijos sąskaiton? Mums atrodo, kad tai rusai—komunistai, o ne amerikiečiai. Red.)

Amerikos alaus daryklos ir spirito vadyklos uždarytos 60-čiai dienų. Tuos visus produktus, kurie būtų buvę sunaudoti šiose įmonėse, norima sutalpinti Europai.

X, 26. Gen. de Gollis pasakė kalbą jį prancūzų tautą. Jis pareikalavo naujų rinkimų į parlamentą ir vietų jo partijai vyriausybėje. Savivaldybių rinkimai parodė, kad daugumą laimėjo jis. Komunistai nustojo 1/7 savo balsų. De Gollis labai griežtai pasisakė prieš komunistus. Pasakė, visus neramumus Prancūzijoje kelia atsiųsti iš Maskvos komunistai—diktatoriai. Kalbą baigė žodžiais: „Lauk komunistus iš Prancūzijos!“

Per savivaldybių rinkimus Prancūzijoje keliuose vietose komunistai mėgino kelti netvarką. Įsikišo policija ir daug komunistų sutupdė už grotų—atvėsti.

Belgijos min. Spaakas pasakė griežtą ir prieš sovietus nukreiptą kalbą. Jis nurodė visas rusų machinacijas, ekspan-

sinisius siekimus ir kodėl su rusais negalima susitarti. Neseniai Varšuvoje įsteigtą komunistinį bloką pavadino bloku, kurio kova nukreipta prieš Vakarus, prieš visą civilizuatą pasaulį.

Holivude amerikiečiai pradėjo tirti artistų—komunistų veiklą. Pastarieji net bėga į Vašingtoną teisintis.

X. 28 įvykusiame jungtiniame Japoniją okupavusių pajėgų posėdyje rusai prikišo amerikiečiams, kad jie, amerikiečiai, ruošia japonų karines dalis kovai su sovietų armija.

Anglai turį lėktuvų, kurie sveria tik... 30,5 svarų (12,2 kg).

Brazilijos parlamentas priėmė įstatymą, pagal kurį visi komunistai, jį įgyvendinus, bus pašalinti iš valstybinių tarnybų.

JAV davė graikams dar 8 milijonų dolerių paskolą.

XI.1 Anglijoje įvyko rinkimai į vietos savivaldybes. Rinkimams pasibaigus paaiškėjo, kad leiboristai neteko 640 vietų, o konservatoriai (Čerčilio partija) maždaug tiek pat vietų laimėjo. Komunistai neteko 9 vietų. Leiboristai pralaimėjo net ir tokiuose pramonės centruose, kaip Mančesteris ir kt. Konservatoriai tvirtina, kad leiboristai turį pasitraukti ir iš vyriausybės, nes jie nebaturį tautos pasitikėjimo. Jie reikalauja naujos vyriausybės.

XI.2 Jugoslavijos vyriausybė ištrėmė iš Jugoslavijos du «Niu-Jork Taims» korespondentus už tai, kad jie, esą, negražiai rašę apie tarybinius kraštus. Amerikos ambasadorius užprōtestavo.

Amerikos komunistų partija nutarė nesidėti su Varšuvoje neseniai įsteigtu Kominternu.

Žydai ir arabai ruošiasi tarpusavio karui. Karo reikalams arabės aukoja visas savo brangenybes.

SN Generalinėje Asamblėjoje vienas Anglijos delegacijos narys savo kalboje, atsikirsdamas rusams, priminė, kad jie mato kitus, bet nemato savęs. Pavyzdžiui, jie dabar nemato ir nežino, kad jie okupavo Pabaltijį, kad Pabaltijo kraštų tautos be kaltės tremiamos į Sibirą, kišamos į kalėjimus, įvairius rūsius, požemius, žmonės šaudomi ir kankinami, bet puikiai mato Afriką, Aziją, Kanadą, Kongo ir kitus tolimus kraštus.

XI.11 de Golis savo kalboje, pasakytoje spaudos atstovams, pareiškė, kad pasaulyje dabar yra dvi stovyklos: Amerika ir Rusija, o trečia stovykla—Prancūzija. Prancūzija turi

148030

eiti greta Amerikos prieš komunistinę pabaisą. Dabar įvairios komunistinės grupės dirba griaujamąjį darbą visose valstybėse. Todėl komunizmas dabar daug pavojingesnis už hitlerinį fašizmą, kuris tokių grupių neturėjo. Šiuo momentu kiekvienas prancūzas privalo žiūrėti visiems pavojams tiesiai į akis, o ne slėpti nuo tautos tos tikrovės, kuri gali ją ištikti, jeigu nebus kovojama su komunizmu.

Rumunijos opozicinės partijos vadai nuteistos kalėti iki gyvos galvos. Drauge su juo nuteista dar 18 asmenų. Užsienio spauda pasipiktinusi naujomis komunistinės santvarkos piktadarybėmis. Keturi rumunai, pabėgę į JAV, išleido šiuo reikalu specialę deklaraciją kuria kreipiasi į pasaulio žmoniją protestuodami prieš XX amžiaus barbariškumą ir prašo pasaulį vieną kartą užkirsti kelią tiems žiaurumams.

Į Londono radijofoną buvo pakviesta Anglijos komunistų partijos gen. sekretorius. Jam atvykus, vienas anglų užmezgė su juo pasikalbėjimą. Jis buvo paklaustas, ar Varšuvoje įsteigtas Kominternas yra tąsa buvusio Kominterno, ar jis visai naujas dalykas. Tasai atsakė, kad buvęs Kominternas nebeegzistuoja. Varšuvoje įsteigtasis esąs nauja institucija. Tuomet anglas paklausė, kodėl bolševikai lenda į visas valstybes ir sėja jose streikus ir neramumus. Sekretorius paneigė tai. Anglas vėl paklausė, gal ir tai netiesa, Sov. Sąjunga okupavo Pabaltijį ir kitus kraštus ir sulaužė visas tarptautines sutartis. Atsakymo, deja, neteko išgirsti.

XI.12 Turkijos prezidentas pasakė kalbą, kurioje ypatingai pabrėžė, kad Turkija vieninga su JAV ir kad ji drauge su Amerika sutvarkys Europą.

Italijoje vyksta grumtynės tarp komunistų ir dešiniųjų. Dešinieji sprogdina kompartijų būstines, redakcijas ir spaustuves, o komunistai dešiniųjų.

Vengrijos nepriklausomos partijos vadai, neseniai pabėgę iš Vengrijos, šiomis dienomis nuvyko į Niujorką. Ten pasakė kalbą, kurioje pavaizdavo visus komunistinės santvarkos žiaurumus ir pabrėžė būtinumą likviduoti tą santvarką.

Berlyne, rusų okupuotoje zonoje, jau po karo dingo 5.000 žmonių. Amerikiečių laikraštis Berlyne klausia, kur tie žmonės yra?

XI.13 atsistatydino Rumunijos ambasadorius Norvegijai. Jis pareiskė nenorįs bendradarbiauti su vyriausybe, kuri viską vykdanči smurtu ir teroru. Tokia esanti dabartinė Rumunijos vyriausybė.

XI. 14 atsistatydino Anglijos finansų ministras Deltonas tuoj po to, kai jis perskaitė parlamentui 1947–48 metų biudžetą, kurį žiauriai iškritikavo konservatoriai atstovas Stenli (konservatorių partijoje įtakingumo atžvilgiu trečias asmuo po Čerčilio).

SN Generalinėj Asamblėjoj vyksta karšti ir atkaklūs ginčai dėl galutinio nutarimo įsteigti taip vadinamą «Mažąją Asamblėją». Nutarimas priimtas 41 balsų dauguma prieš tradicinius 6. Prieš nutarimą rusai protestavo, tačiau, nežiūrint to, amerikiečiai pasiūlė jiems į Mažąją Asamblėją įeiti.

* * *

P R A N E Š I M A S

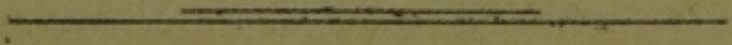
1948 m. sausio mėn. 18 dienos «rinkimų» reikalai.

Jungtinės KĘSTUČIO Apygardos Vadovybė praneša, kad jos, kaip ir visos lietuvių tautos, nusistatymas aukščiau minėtų «rinkimų» atžvilgiu yra toks pat, kaip ir š. m. vasario mėn. 9 dienos «rinkimų» atžvilgiu, tai yra—«r i n k i m u o s e»

N E D A L Y V A U T I .

Jungtinės KĘSTUČIO Apygardos Vadovybė.

Okupuota Lietuva
1947 m. lapkričio mėn. 10 d.



14904

A U K O S

Aukojo červoncais: Per Miglā—228; per Rugei, 20;
Pušis, Vijoklė ir Paparčio Žiedas po 5.

Rūta—50; Sielvartas—10; Kiškis—6; Eglė, Šiu pė
Erškėtis ir Dragūnas po 5.

Aukojo daiktai, įvertintais červoncais: Žaibas—70.
Visiems aukotojams nuoširdžiai a č i ū!

Remkite kuo galite lietuvių sąjudį!

Remkite laisvą lietuvių spaudą!

* * *
